

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Adolescens Academicvs Svb Institvtione Salomonis

Musart, Charles

Dvaci, 1633

Cap. II. Schola.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49007](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49007)

Concipit a Radio lumen a lumine flammam.

SYMBOLI EXPLICATIO.

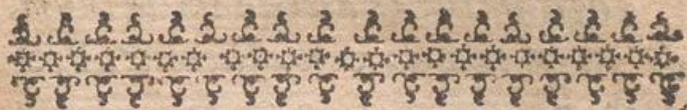
Stoa, Academia, Lyceum, principum philosophorum, stationes, sessiones, inambulationes tibi frequentandæ, mi Adolescens, si philosophiam non è solo limine salutare, sed intra sacratoria adyta venerari velis: audiendi, inquam, tibi magistri, qui ignorationum errorumq; tenebras affusâ doctrinæ, & sanitatis luce ex animo tuo dissipent.

Nam quid proderit, si in ludolitterario corpus adest, animus abest plerumque? si Hispaniam interim, Galliam, Indias, orbem summum, imum,
me-

medium peragraueris, & vagus oberres, nusquam minus presens quam vbi esse videris?

In sapientis Doctōris corde, vt in cælo, sol sapientiæ lu-
cet; ab ore docentis radij pro-
micant, lucem, flammamque
excitant, si rectè, apteque exci-
pantur: cor concauum specu-
lū est, lumini oppone, si splen-
descere velis: id te Salomonis
vox ista monet. Audi, fili mi
verba oris mei, qui sapiēti au-
scultat, iam sapit: columbinam
modestiam, & leporinas aures
fac habeas, ita fructuosè au-
dies.

CA.

CAPVT II.

Schola.

MONITVM.

In ludo litterario frequens versator,
Ludimagistris aures & ani-
mum dato.

SALOMON.

In corde prudentis requies-
cit sapientia, & indoctos
quosque erudiet. Prouer.

14.

In labijs sapientis in-
uenitur sapientia. Prouerb. 10.

Labia sapientium disseminabunt
scientiam. Prouerb. 15.

Non cesses, fili, audire doctrinam,
nec ignores sermones scientiæ. Prouerb.
19.

Ingr-

*Ingre diatur ad doctrinam cor tuum,
& aures tuæ ad verba scientiæ. Pro-
verb. 23.*

*Audi consilium. & suscipe discipli-
nam, ut sis sapiens. Prouerb. 19.*

*Inclina aurem tuam, & audi ver-
ba sapientum: Appone autem cor ad
doctrinam meam: quæ pulchra erit tibi,
cum seruaueris eam in ventre tuo. Pro-
verb. 22.*

SALOMONICÆ MENTIS

INTERPRETATIO.

S. L.

Frequentanda Schola.

MEmineris, quod superius fuit de-
monstratum ad scientias compa-
randas opus esse Doctore, & quidem
probo, perito, laborioso, constanti: ve-
rùm, ut eum sis in omni ea laude præ-
cellentem, diuinumque consecutus, id
etiam tibi persuadeas, nihil te perfe-
cturum; nisi Philosophicam palæstram
fre-

frequens in eas, docentem multum audias, & quæ audieris, aliter in animum recondas. *In corde sapientis requiescit sapientia, & indoctos quoque erudiet*, verissimum est: illud etiam certissimum: *In labijs sapientis invenitur sapientia*. Denique istud clarum æquè & certum: *labia sapientium disseminabunt scientiam*, quis neget? sed si indocti erudiri, erudentem adire, & audire velint, si è labijs docentis doctrinam haurire, si ad sementem subactum animum facilemque conferre studeant: alioquin frustra Magister doceat: frustra latentes animo eruditionis opes depromat, frustra eruditos sermones serat. Frequentandæ igitur scholæ, excipiendæ Professorum lectiones, & quidem accurato, ac diligenti studio. An enim satis esse quispiam putet, si in Academia Adolefcens versetur, atque in præstantium se Magistrorum disciplinam tradiderit, interim compita, fora, sphæristeria, tripudiantium hominum circulos, puellarumque gynæcæa, compotatorum gurgustia frequentius adeat, quàm Philosophorum porticus, atque lycæa, aut philosophantium pulpita, contubernia & eruditos cætus? Audio, quid obtrudi possit, librorum, scriptorumque præstantium nunc ingen-

I
tem

tem esse copiam, domi priuatim eos Magistros, absentes licet, & mortuos, audiri tamen lectitando posse; quòd si Professorum quoque dicta placent; eorum, qui interfuerint, chartis recuperari non magno negotio, tenui sane Amanuensium sumptu. At contra viua magistri vox magis afficit, pascit plenius, instat acrius, fortius in animum defert, atque aded tenacius imprimi: ipse etiam gestus, & vultus docentis, & ea, quæ explicat, inculcantis, alio mox atque alio dicendi tenore, & sono elucidantis plurimum momenti & virium habent ad conferendam cognitionem viua vox, ait S. Hieronymus, nescio quid habet latentis energix, quo influit in animos. Pythagoreos accepimus non multum scribere aut legere, sed plurimum ex ore Doctõris haurire solitos, erat eorũ eiusmodi disciplina, cui magis aures & animus concedenda, quàm aut calamus, aut papyrus aptanda forent; itaque hi rectè inter Philosophos ἀκούσιχοι, id est, Auditores dicebantur. Credibile est Aristotelem ea quoque de causa libros, quos de occulta vi naturæ scripsisset, Auscultatorios nominasse, quod non tam ex libris suis, quam traderet disciplinam, addisci vellet, quàm

quàm excipi auribus ab ore docentis. Neque insulsè Diogenes ab Hegesia rogatus: vt libros aliquot sibi commodatos daret, *Non sapis, inquit, qui cùm caricas non pictas, sed veras eligas, verà exercitatione neglectà ad pictam te conferas.* significabat ille non semper nugax Philosophus, libris impressam sapientiam pictam, & quodam modo mortuam iacere, tum verò viuere, si Scholasticis exercitationibus animetur. Stolidus itaq; eorum est error, qui si plurima scripta aut cõpilârint, aut aliunde coëmerint, satis se ab eruditione comparatos esse putant, quorum omnem doctam illam scriptorum supellectilem si Asellidorso commiserint, iam cùm ipsi sine doctrina vacui remaneant, stupidissimum istud animal repente insigni lauro donârint, accidat quod insulsus, sed verus vates cecinit. *Quòd si charta cadat, secum sapientia vadat.* Quare meritò Salomon ad Academicum suum Adolescentem. *Non cesses, Fili, audire doctrinam, nec ignores sermones scientiæ.*

Apud Laert. lib. 6.

§. II.

*Aures præbendæ Doctori &
mens.*

NEquè tamen satisfuerit, si scholam frequentaueris, nisi etiam aures Magistro præbueris: quid enim profuerit solem micare, si fenestram claueris, & aurium sensum esse sensum disciplinæ, seruireque potissimum doctrinæ capessendæ, tum Philosophorum placitis, tum ipso usu comprobatum est. Quare idem Sapiens monere te pergit. *Ingre-
diatur ad doctrinam cor tuum, & aures tuas
ad verba scientiæ; audi consilium, & suscipe
disciplinam, ut sis sapiens, & rursus, Fili,
inclina aurem tuam, & audi verba sapien-
tium, oppone autem cor ad doctrinam meam,
quæ pulchra erit, cum seruaueris eam in
ventre tuo: quem locum Plutarchus mi-
rifice illustrat, Videmus, inquit, vasa an-
gusta, dum liquorem ex alio effusum in se
concipere gestiunt, inclinare se, & apertè ad
väs effluens se convertere, ita ut, quòd exun-
dat, iam non videatur exundare, sed quasi
recondi: itidem aures adhibendæ essent, &
ritè coaptandæ dicenti, ne quid ex monitiis
salubribus decideret, ac periret. Verùm iam
hoc*

De officio
Audit.

hoc non discitur, sed quod omnium maxime
 ridiculum est, si inciderimus in aliquem de
 opiparâ cœnâ, de apparatu magnifico, de
 somnio quopiam, aut forte de contentione,
 qua illis fuerit cum alio quopiam, verba fa-
 cientem, arrectis auribus silentes ex ore il-
 lius pendemus. Sin alius ad se vocet tali ali-
 quâ doctrinâ, nemo est qui animum inten-
 dat: Verum magis auertuntur, aut rectè ab-
 eunt ad alios sermones, ubi meras audiunt
 nugas: atque in ea re simillimi sunt vasis sor-
 didis, dum omnibus rebus sordidis potius im-
 plentur, quàm re honestâ, & quæ ex re, &
 usu foret. Hactenus Plutarchus Salomo-
 nicæ mentis, si vsquam, hîc profectò ac-
 curatus interpres.

Quamquam ne istud quidem sufficiet
 vacuas, & patentis aures attulisse: nisi
 animum quoque seriò admoueris, tum,
 vt quæ audiuntur intelligentiâ assequa-
 ris, tum vt memoriæ arculæ commen-
 des, & recondas. Hæc te Salustius mo-
 net, *Ubi intenderis ingenium, ibi valet.*
 Ecquid commodi audita conferent, si
 vnâ aure admissa, per alteram emissa
 mox effluant? oblectabunt fortassis ve-
 luti per transfennam, sed ad bene bea-
 teque viuendum nullo vsui esse possunt;
 meminisse tamen debet Auditor, inquit
 rursus Plutarchus, *quod non in theatrum,*
 I 3 neque

neque ad concionem, sed ad scholas venerit, ut ex sermone vitam emendet. Quotus verò quisque ex ingenti discipulorum grege reperitur, qui attendat in scholâ, aut in rem præsentem intendat; multi veniunt, ut ne alibi otientur, istic otientur: Græcis quidem schola, otium est, & quædam à rebus agendis vacuitas: Verum istud quidem, sed ita tamen, ut in otio isto negotiosi simus, à cæterisque agitationibus liberi in vnius sapientiæ studia animum intendamus: non ut tempus fallamus turpi otio: Alij in ludum litterarium confluunt, ut scamna terant, congerronibus affideant, quibuscum nugentur, & fabulas affabrè componant. quidam denique veniunt, *Ep. 108.* *Ut audiant, inquit Seneca, non ut discant: sicut in theatrum voluptatis causâ ad delectandas aures oratione, vel voce, vel fabulis ducimur. Magnam hanc Auditorum partem videbis, cui Philosophorum schola diversorium otij sit: non id agunt, ut aliqua illic vitia deponant, ut aliquam vite legem accipiant, ad quã amores suos erigant: sed ut oblectamento aurium perfruantur: aliqui tamen & cum pugillaribus veniunt, non ut res excipiant: sed verba, tam sine profectu alieno ducant, quàm sine suo audiant.*

§. III.

Silentium ac modestia.

Porro ad attentionem duæ res sunt, quæ plurimum conferent, silentium & modestia: de priore ita præscribit Quintilianus, perelegans adolescentiæ Instructor: ut Magistrorum officium est docere, sic discipulorum præbere se dociles, alioqui neutri sine altero sufficiunt. Et S. Bernardus Monachum instituens, loqui, ait, & docere Magistrum condecet, tacere & audire discipulo conuenit. Pythagoras ijs, qui se in ipsius disciplinam tradidissent quinquennale silentium imperabat, ratus tum maxime Philosophaturos, cum diu, multumque tacere didicissent. Pythagoreos olim sectabantur discipuli Brachmanum (hoc nomine Indi Philosophiæ Professores suos appellant) ita enim illi religiosè auscultabant in scholis; ut ne excreare quidem aut exspuere auderent. Nimirum garrulitas vno strepitu tribus officit, Magistro, garrienti, condiscipulo. Iam de modestia Plutarchus quædam habet, etsi ipse parui æstimet, minimè contemnenda. *Ad-*

I 4

denda.

denda, inquit, *insuper sunt hac iam passim vulgaria è trinio petita, & ab omnibus Auditoribus generatim obseruanda, ut videlicet alacer, & non procumbens in latus, sed erecto corporis habitu considens acie oculorum in docentem semper intentâ, ita ut minimè illum fallat, quam attento sis animo: Vultus proinde tenor constans sit, ac purus non modo à procacitate & duritie vacans, Verùm etiam ab omni aliâ sollicitudine, atque negotijs. Ad modestiam quoque pertinet, ut argumentans ab iracundia, & maledictis absteineat, etsi frigida, & elumbis argumentatio quoque cauendâ sit. Dissidentium, ait Tullius, inter se reprehensiones non sunt vituperanda, maledicta, iracundia, contentiones, concertationes in disputando pertinaces, indignæ mihi Philosophiâ videri solent. Subdit rationem, neque enim disputari sine reprehensione, nec cum iracundia, aut pertinacia, rectè disputari, potest. Non sunt illa nullius momenti habenda, sine quibus res maximæ, cuiusmodi sunt scientiæ, comparari non possint. Quare neque me pigebit hic quædam alia eodem spectantia, etsi præcepta videri aliquibus possint leuioris negotij, ne aliquid quod ad eruditionem acquirendam faciat, prætermittam, attexere.*

Lib. de finib.

§. IV.

Modus capiendi utilitatem ex scholasticis exercitationibus, & legibus.

Quod inter docendum à Magistro ex alijs quæritur, à te peti credito, responſionem ex te ipſo exigit, & tibi ſubmiſſè ac priuatim reddito, ita enim ex quæſitis doctior euades. Idem faciendum cùm ſe diſcipuli argumentis laceſſent, impugnando, defendendo: tu interim, iam probantis, iam refellentis perſonam partesque tibi imponito, dic tibi, hoc ego negarem, concederem, diſtinguerem. Si quid negatur, excogita, quæ iſtud probares, ita tecum ipſe contende, quaſi ludicrâ pugnâ, dum duo illi qui in arena concertant, ſeridò ſeſe impetunt, atque ſtrenuè digladiantur. Ita alienarum commentationes, tum meditationes illæ ſcholæſticæ, quaſi tuerunt, diſceſque te tueri, aut etiam impugnare, quaſi in umbra; quo poſtea in puluerem venire audeas comparator. Meminiſſe hîc debes gymnaſia proprie eſſe loca, in quibus palæſtricæ diligenter ſe exercent, & ſcholas appellari, quod ijs, qui in ijs verſantur, à cæteris nego-

negoz

De offic.
Aud.

gotijs liberi in vnus sapientię studijs
animum intendere debeant. Fit non-
nunquam, vt vel garrientem, vel immo-
destę agentem Pręceptor obiurget, caue-
ne irrideas, *intolerabilis est*, ait iterum
Plutarchus, & *ingenij penitus deplorati, si
quis Iuuenis ad scomma, id est acriorem re-
prehensionem Magistri, rideat, si eum non
pudet, si nihil commouetur. Totum enim id
accidit peccandi assiduitate, & inueteratã
consuetudine, quemadmodum in carne callo
obducta; mox idem subijcit vitium alio-
rum quorundam planè contrarium, eo-
rum scilicet, qui pudore suo abutuntur,
semelque dumtaxat malè accepti fugam
capeffunt è scholã, ad Philosophiam re-
dituri nunquam, Quorum, ait, vicem ob
id dolemus, quia egregium ex natura ad vir-
tutem calcar, puta verecundiam, mollicie
animi, ac delicijs perdunt: quippe ita deli-
cati sunt hi Pygmæi, vt ne vnã qui-
dem duriusculam vocem satis æquo a-
nimo tolerare possint. Age nunc, quo-
niam in Scholæ Pręceptis versamur,
communes Scholasticorum leges, ex
Pontani optimi quoque morum Pręce-
ptoris commentario in hunc locum
transferamus, neque enim id abs re erit,
aut ab instituto alienum.*

LE-

LEGES SCHOLASTICÆ.

Ex Pore-
tano.

1. Doctorem non secus, quàm Paren-
tem colunto.
2. In ludum, quoad fieri potest, seriùs
ne ingrediuntor, ante tempus, si
possunt adsunto.
3. In gymnasio modestè confidendo, id-
que tantum agunto, & cogitan-
to, cuius causâ locum petessunt.
4. Ne dormiunto.
5. Ne fabulantor, ne nugantor, ne vlla
ratione Doctorem perturban-
to.
6. Quotidianam Magistri auscultatio-
nem priuato studio anteponunto,
ac nisi summâ necessitate ne semel
absunto.
7. Si quid haud probè acceperint, aut si
de quo dubitauerint, Magistrum
adeunto, interroganto, consul-
tando, pudorem rusticum exuun-
to: quæ retinere memoriâ, cùm
audiunt, nequiuerint, chartis
mandato, quæ commodè calamo
annotare non poterunt, cùm pri-
mum

- mum domum repetierint, suis locis scribunto.
8. A Scholâ digressi tempus aliquod ijs tacite reuoluendis, aut cum alio conferendis consumunto.
 9. Quod hodiernâ luce disci potest, in crastinum ne differunto.
 10. Tempore nihil pretiosius: proinde, ne qua pars illius sine fructu effluat, prouidento.
 11. Diem in certas horas partiuntor, & quod quâque horâ faciendum sit, certum, ac definitum habento.
 12. Antelucanâ opificum diligentiam uinci se ne patiuntor.
 13. A Mensa ad libros post interuallum redeunto.

Rectè enim hoc, atque ex ordine, & officio: quis enim Academicum Adolescentem ferat, si statim atque campanum æs ad finem lectionis increpuerit, è manu tabellam scriptoriam, simulque omnem curam studiorum ex animo abijciat, tum verò resumat chartas pictas, damnatam legibus aleam, plenosque iurgiorum Scyphos? sed de priuatâ, domesticâque studiorum tractatione nunc sigillatim, & paulò pluribus agendum. Est enim hæc occupatio ferè in præcipuis habenda.

ORA;

O R A T I O.

Post reditum è Scholâ.

ECce, Domine mi, ex Schola redeo: neque tamen aut doctior, aut melior, nisi istud vtrumque mihi per gratiam tuam largiaris, Scio enim quod Apostolus tuus docuit, neque qui plantat, est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus: quare si linguis hominum & Angelorum loquantur Magistri mei, facti sunt velut æsonans, & cymbalum tinniens, nisi intus mentem aperueris, & cor meum pulsaueris: vt, quæ illi dixerunt, intelligam, & quæ didicero, opere impleam. Sapienter enim dixit quidam è seruis tuis, possunt quidem verba sonare, sed spiritum non conferunt, pulcherrimè dicunt, sed cor, te tacente, non accendunt. Litteras tradunt: sed tu sensum aperis. Mandata edicunt, sed tu iuuas ad perficiendum. Viam ostendunt: sed tu confortas ad ambulandum. Illi foris
ran-

tantum agunt: sed tu corda instruis & illuminas; illi exterius rigant, sed tu auditui intelligentiam tribuis. loquere igitur, Domine, quia audit seruus tuus. Verba enim æternæ vitæ habes, loquere mihi ad qualemcunq̃ animę consolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem, tibi ad laudem & gloriam, & perpetuum honorem. Amen.

SVM-